

BİRLİKTE YAŞAMA SANATI

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-ev-velîne ve'l-âhirîn Muhammedini'l-Mustafâ ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin zefi's sıdkı vel-vefa. Emmâ ba'd:

Ba'du fa'lemû eyyühe'l-ihvân. Fe-inne efdale'l-kitâbi kitâbullah ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ Muhammedin sallallâhu aleyhi ve selem. Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesin bid'ah. Ve külle bid'atin dalâleh. Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâle:

Ebu Hureyre *raduyallahu anhdan* rivayet olunmuş ki ben Peygamber *sallallahu aleyhi vesellemin* şöyle dediğini duydum.

وَلَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ

Bir müslümanın, bir adamın, bir mü'minden üç günden fazla kendisine uzak kalması,

dargın durması helal olmaz. Burada adam deniliyor ama kişi demek. Kadın erkek hepsi kast ediliyor.

Kadın da erkek de kim olursa olsun birbiriyle üç günden fazla dargın durması caiz olmaz. Helal olmaz, haram oluyor.

En yehcura ehâhu fevka selâseti eyyâmin. Üç gün geçti mi, üç güne bir müsaade tanınmış. Kızgınlığı geçinceye kadar, biraz aklı başına gelinceye kadar. Hisleri makul bir şekilde çalışmaya başlayıncaya kadar. Üç gün geçti mi?

Gitsin onunla karşılaşsın ve ona selam versin diyor Peygamber Efendimiz.

a. Selama İştirak Etmek

Eđer selam verdiği zaman karşıındaki dargın olduğu o kimse onun selamına *aleyküm-selam* diye karşılık verir ise ikisi birden sevaba iştirak ederler. İkisi de dargınlığı bırakmış olmanın sevabını kazanırlar.

Ama tabii selamı ilk veren sevapta daha üstündür. Onu başka haîis-i şerîflerden biliyoruz. Fakat ikisi de sevap kazanır. Eđer o selamı

almazsa, bu selam verdi ona da o yine inat etti, dargınlığı devam ettiriyor, selamı almadı.

O selamı almazsa selamı veren küslükten beraat etmiş olur. Ayrı durmaktan beraat etmiş olur.

Ceza ondan kalkar, o berat etmiş olur. Selamı almayana döner gözler. İslam ne güzel adalet terazisine almış. Hiç kimsenin hakkını yerde koymuyor, hepsini veriyor. Gidecek selam verecek. Üç gün, müsaade ediliyor. Ararsın bulamazsın, tarlada olur, bahçede olur şöyle olur, böyle olur, üç gün için bir müsaade vermiş.

Ya aradığın zaman bulamazsın diye ya da üç günde kalbinin kırgınlığı soğur diye. Ama üç günden sonra gidecek fırsat arayacak, selam verecek. Onunla karşılaşacak ve selam verecek. Ötekisi sevabı alırsa ikisi de sevaba iştirak etmiş olurlar, kurtulurlar.

Hazreti Ömer *radiyallahu anh*'ten rivayet edilmiş. Çocuklarına dermiş ki: "Sabah oldu mu her biriniz bir tarafa dağılın, gidin."

İşinize gücünüze gidin, bir tarafa gidin. Tek bir evde, bir arada toplanmayın. Çünkü

ben sizin üzerinize korkuyorum. Geçimsizlik meydana gelir, üzülsünüz diye. Veyahut da aranızda bir kötülük düşer diye korkuyorum.

Dağlın dermiş, kendi evlatlarına. Hazreti Ömer Efendimiz cennetlik bir kimse. Aşere-i mübeşşereden Efendimiz'in ikinci halifesi. Kabr-i Nebevî ziyaret edildiği zaman bir metre kadar ileri gidildi mi Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in hizasına geliniyor, bir metre daha gidildi mi Ömer Efendimiz'in kabri hizasına geliniyor Medine-i Münevvere'de. Peygamber Efendimiz'le kabirde komşu olma şerefine ermiş bir kimse Hazreti Ömer.

Peygamber Efendimiz'e kızını vermiş. Peygamber Efendimiz'in kayınpederi olma durumuna yükselmiş bir kimse. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz de öyle, Ömer Efendimiz de öyle. Peygamber Efendimiz'le kaynata olma şerefine ermiş bir kimse.

Dört halifenin iki tanesi kayınpeder olma şerefine ermiş. Öbür iki tanesi de damat olma şerefine ermiş. Hazreti Osman ile Hazreti Ali Efendimiz'e de damat olmak şerefi gelmiştir. Hazreti Ömer Efendimiz tecrübeli pratik bir insan.

b. Meşguliyeti Olmayan İnsan Nefsine Yenilir

Pratik, pırıl pırıl zekâsı olan bir kimse. Efendimiz'in yanında da çok bulunmuş. İnsanlar ekseriyetle bir araya geldikleri zaman işleri güçleri olmazsa şeytan onlara bir bahane bulur.

Aralarında bir şey çıkartır. İşi gücü olan insanın işine gücüne devam eder, meşgul olur kendisi kurtulur.

Ama işsiz güçsüz oldu mu, aylak oldu mu aralarına şer girer, kötülük girer ve bir takım şeyler olabilir. Evliyâullahtan bir mübarek zât dikermiş kumaşın parçalarını, sonra sökermiş. Ondan sonra söktüğü yeri gene dikermiş, gene sökermiş. Demişler ki;

Niye söküyorsun? Söktün peki yanlış olmuş olabilir. Ondan sonra niye dikiyorsun? Ondan sonra tekrar niye söküyorsun?

Nefsimi meşgul etmek için. Yani bir meşguliyet olsun diye. Siz nefsin oyunlarını bilmezsiniz, demiş. Ben onu meşgul etmezsem o beni nelerle meşgul eder.

Neler getirir önüme filan diye. Hakikaten çalışmak bir nimettir. Bir insanın bir işinin olması çalışması çok büyük bir nimettir. Kardeşlerimizin hepsine bir işte çalışmayı tavsiye ederim. Kendilerinde bir iş, bahçede ne olursa olsun.

Çalışmak, çalışmak veyahut ilme çalışmak, Kur'an'a çalışmak ama bir şeye çalışmak. Bir vazife, işi vazife edinip ona çalışmak. Çalışmak ilaçtır, çalışmak şifadır. Çalışmak beladan, dertten, şerden kurtulmanın sebebi- dir vesilesidir.

Aylaklık da şerrin ortaya çıkmasına, belanın ortaya çıkmasına belirmesine sebeptir. Bir de muhabbetli insanlar bir arada çok bulursanız bir arada bulunmanın riski daha fazla oluyor. Ondan sonra bir bozuldu mu ara, yabancıyla bozuşsan hiç aldırılmazsın. Şurada bir Avusturalya'nın dükkânına girmişsin. Yanlış yapmış, bir hafta konuşma münakaşa etmişsin, aldırılmazsın yani.

Başka bir dükkâna giderim, dersin. Ama camideki ihvan cemaatle darılırsan bir dargınlık olmuş olur. Onun için büyüklerimizin bu

Hazreti Ömer'in nasihatine benzer atasözlerimiz vardır. Mesela "Dostla alışveriş etme." diye tavsiye etmişler.

Niye?

Sen iyi bir şey yapamazsın, ikram yapamazsın o darılır. Veyahut o soğuk bir şey yapar, sen darılırsın. Durup dururken münasebetlerden bir gerginlik meydana gelir. Bizim hocamız, babamız da kendi Allah ömür versin, babam da biz de yedi kardeşтик.

Bir gün oturuyorduk. Hayal ediyoruz, inşallah büyüyeceğiz. Bir apartman yaptırırız. Apartmanın her dairesinde birimiz otururuz. Yedi kardeş hepimiz bir arada oluruz.

Ayrılmayız. Ayrılık çok zor. Başka başka şehirlere gidersek ne olur halimiz, birbirimizi göremezsek filan diye konuşuyorduk. Bir apartmanda otururuz. Babam oradan müdahale etti.

Hayır, dedi. Hepiniz İstanbul'un bir başka semtine gidin, dedi. Yedi dağın tepesine ayrı ayrı gidin, dedi. Niye baba filan dedi, abim.

Baba sen evlatlarını derlemeye toplamaya çalışacakken niye böyle yapıyorsun filan

diye, latife yollu sordu. Dedi ki; birbirinizden ayrı olursanız birbirinize hasretliğiniz artar, muhabbet duyar, gider gelirsiniz. Bir arada olursunuz çocuklar kavga eder, sizin aranız bozulur. Evlenirsiniz hanımlar birbirlerini kıskanır.

Bak, onun beyi fistan almış da sen bana niye almıyorsun, bilmem o eve řu eşyayı almış da niye bizde yok, niye bizimki eski de onunki yeni de, ona iki kilo gitti de bak bize bir kilo geldi de. Çarşıdan müşterek alınmış şey, iyiler o tarafa gitti de kötüler bu tarafa geldi de... Şeytan boş durmaz, bir sürü şey yapar.

En iyisi ayrı durun da muhabbetiniz [bozulmasın.] Ben sizin muhabbetinizin olmasını istiyorum, demişti. Aynı kapıya çıkıyor bunların hepsi.

Bir de Ebu Hüreyye *raduyallahu anh* her gün gidermiş Peygamber Efendimiz'in mescidine.

Ziyaret etmek istermiş. Ona da diyor ki; ziyaretini seyrek yap, sevgi daha çok olsun. Çünkü böyle devamlı ziyaret bıktırır.

Ev sahibinin de kendine göre problemleri vardır, sıkıntıları vardır. Bazen tansiyonu çıkar, bazen başı ağrır, bazen gece çocuk ağlamıştır, uykusu yerinde değildir vesaire, çeşitli şeyler olabilir.

Muhabbetin canlı olmasına dikkat etmek için bu gibi şeylere de dikkat etmek lazım. Yani Hazreti Ömer'in *raduyallahu anh* Allah şefaatine cümlemize erdirsin. Tavsiyesi bu. Hayat görüşü, hayat tecrübesi.

Allah tabii muhabbetleri ziyade etsin de yalnız muhabbetin bozulmamasına da âzamî gayret etmek lazım.

c. Şeytan Eşlerin Arasını Bozmayı Sever

Âzamî dikkat etmek lazım. Çünkü şeytan ara bozmayı çok sever. Komşuların arasını bozmayı sever, kardeşlerin arasını bozmayı sever, karı kocanın arasını bozmayı sever.

Sabahleyin toplanmış, affedersiniz büyük şeytan en kocaman olanı. Gelmiş, bugün en en yüksek seviyede şeytanlık yapan, en azılı şeytanlık yapanınıza taç giydireceğim başına. Yani şampiyonluk tacı giydireceğim. En azılı

şeytanlığı sen yaptın bugünkü diye. Ondan sonra akşam hesaba çekermiş hepsini.

Sen ne yaptın?

Ben filanca adama namazı bıraktırdım. Bir şeytanlık yapmışsın ama çok değil. Ötekisine sorarmış sen ne yaptın? Ben içki içirdim. Bir şeytanlık yapmışsın ama şöyle böyle filan. Hepsine sorarmış. Herkes kötülük yaptığı kimseyi anlatmış filan. Birisine sorarmış.

Sen ne yaptın?

Ben de karıyla kocanın arasına girdim, onu kışkırttım bunu tahrik ettim birbirleri ile kavga ettirdim arayı bozdum. *Ente ente*. Tamam, tamam aradığım sensin. Şampiyon sensin. Ona giydirirmiş tacı. Yani karıyla kocanın arasını bozana giydirirmiş. Şeytanın işi bu yani. En sevdiği şey, ara bozmak.

Ya karıyla kocanın arasını bozacak, ya iki samimi kardeşin arasını bozacak, ya has kardeşlerin arasını bozacak, ya müslümanları birbirine darıltacak küstürecek. Ona fırsat vermemeye çok dikkat etmek gerekiyor.

Çok sabırlı olmak gerekiyor. Çok hayra yormak gerekiyor. Sonra bir de hayra yoracaksın,. İyiliğini vesaireyi de unutacaksın.

Hatırında tuttun mu ben sana şu iyiliği yapmıştım.

İyiliği de unutacak. Yaptığı iyiliği de ben ona iyilik yapmıştım filan diye düşünmeyecek.

Karşılık beklemeyecek. O da ilerde bir zaman geliyor arada bir söylendiği zaman o da kırgınlığa ayrıca tuz biber ekliyor. Hazreti Ömer'in oğlu ile tanışan, onu bilen, ona hayatında yetişmiş olan bir râvi rivayet etmiş ki; Hazreti Ömer'in oğlu Abdullah b. Ömer *radu-yallahu anh* bir çoban suyu az bir mekânda koyunlarını otlatan bir çobanı ve sürüsünü gördü. Biraz daha gidince öbür tarafta daha güzel bir mekan gördü.

Suyu bol, otu güzel bir başka mekân gördü. Çobana döndü dedi ki; “Ey çoban, yazıklar olsun sana. Bu tarafa çevir sürünün yolunu, bu müsait yere getir.

Her çoban sürüsünden mesuldür demiştir, Peygamber Efendimiz. Yazıklar olsun sana, yazık olacak yapma böyle! Al şu sürüyü, şu güzel yere götür diye, ona nasihat etti.

Efendimiz'in öyle bir hadisi vardır, Buhârî ve Müslim'de geçen. "Her biriniz bir çobansınız, hepiniz sürünüzden mesulsünüz." Mesela devlet reisi çobandır. Tebaa onun sürüsüdür. Komutan çobandır. Askerleri onun sürüsüdür.

Aile reisi çobandır. Ailenin fertleri onun sürüsüdür. "Hepiniz çobansınız; hepiniz sürüsünden sorumludur." buyurmuş Peygamber Efendimiz. Şimdi bu hakikî çobana hakikî çobanlığını da hatırlatıyor. Bak süründen sen de mesul olacaksın.

Bu koyunlarını nâmüsait yerde, uygun olmayan yerde otlatıyorsun. Şurada otlatsana, yazık olacak sana, yazıklar olsun sana ey çoban. Şu tarafa götür sürüyü, diye ona nasihat etmiş. Tabii bu hadisi buraya almasının sebebi herkesin bir sorumluluğu olduğu ve sorumluluğu olan bir kimseye de nasihat etmenin uygun olduğu.

Doğruyu göstermenin iyi olduğunu anlatmak için böyle bir şey yapmış. Bu konuyu teyit eden bir başka hadîs-i şerîfi vardı Peygamber Efendimiz'in.

“Sizden biriniz yaptığı bir işi güzel yap-sın.” Hangi işi yaparsa yapsın yaptığı işi güzel yapana Allah, rahmetini ihsan eder.

d. Her İşin Güzel Yapılması

Rahmetine mazhar eder. Terzi ise güzel dikiş yapsın. Boyacı ise güzel boya yapsın. Ayakkabıcıysa sağlam ayakkabı yapsın. Kılıç-çıysa keskin kılıç yapsın. Kurban kesiyorsa onu bildiriyor. Bıçağını iyi bilesin, hayvana eziyet etmesin. Kesişi güzel yapsın.

Her şeyin güzel yapılmasını Allah emret-miştir. Ve yaptığı işi güzel yapana mükâfat ve-rir, sevap verir, rahmetine mazhar eder, diye hadîs-i şerîf vardır.

Onun için yazıyı yazan güzel yazacak. Yaptığı bir işi yapan onu mükemmel yapmaya çalışacak. Baklava yapılıyor. Baklava güzel ol-ması için çaresini arayacak. Kavurma yapılı-yor, köfte yapılıyor onun güzel olması için ça-

resini arayacak. Marangoz mesleğinde ilerleyecek. Elektrikçi mesleğinde daha ilerilere gidecek.

Kendisini yetiştirmeye gayret edecek. Bu Allah'ın bize emridir. Yaptığımız şeyi güzel yapacağız. Hangi işte ustaysak o ustalığımızdan namımız yürüyecek yani.

Bu güzel ayakkabıcıdır, bunun ayakkabısı çok dayanır, şahanedir, bir tanedir denilmeli yani. Terzi ise terzilikte öyle. Ona benziyor yani. Çobansa çobanlığını güzel yapacak. Sü-rüsünü iyi otlatsın.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'den Abdullah İbn Abbas *radiyallahu anh* rivayet eylemiş ki, Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş;

.....

Kötü misal bizim şanımıza uygun değildir. Bak şu müslümanın yaptığına, şu yaptığı işte kötü diye kötü emsal teşkil etmek müslümana yakışmaz. Bir müslümana böyle şey yakışmaz diyor, Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfnde.

Arkasından da nasihatinde diyor ki; “Hibe ettikten sonra, bir bağışta bulduktan sonra bağışından dönen kustuğunu yalayan köpek gibidir.”

Demek ki birisi bir nekeslik yaptı. Herhalde birisine bir şey verdi, ondan sonra da ver bakalım verdiğimi geri diye döneklik yaptı anlaşılan. Peygamber Efendimiz diyor ki: “Kötü emsal teşkil etmek bize yakışmaz.”

Kendisinin böyle bir takım, davranışları var. İsteyeni bekletmezmiş, verdiğini geri almazmış. Yere düşeni kendisi, büyüklerimiz almazlarmış.

Mesela hocamızdan bizim duyduğumuz, yere düştü beklermiş yere düşen şeyin başında. Biri gelir, “Al evladım şunu benim paramdır, helaldir, al senin olsun.” Ama almazmış, baktın düştü almazlarmış.

O kadar dikkat ederlermiş. Şimdi hibe ettikten sonra insanın da hibesini “Ben sana şunu vermiştim, ver bakalım geri.” demesi büyük çılgıktır tabii.

Müslümana böyle bir şey yakışmıyor yakışmaz. Müslümana cömertlik yakışır. İhtiyacın

varsa, kusuruma bakma dersin. Efendimiz'in o tavsiyesini biliyorum ama ihtiyacım var dersin.

Birisi Ramazan'da orucunu zedelemiş. Geliyor Peygamber Efendimiz'e diyor ki; "Yâ Resûlallah mahvoldum. Orucumu zedeledim, imsak vaktini bilemedim. Oruçluyken yapılması gereken şeyi yaptığım için şimdi mahvoldum ben."

Ne olacak, benim halim, diye tüh! Peygamber Efendimiz: "Kefaret altmış gün oruç tutacaksın."

"Yâ Resûlallah, zaten bu orucu güzel tutamadığımdan başıma gelmedi mi?"

Ben o orucu da tutarken gene böyle hata edersem bu 60-60-60-60 gidecek yani demek istiyor. O zaman şu kadar fakire o orucun fidyesini verirsin diyor, Peygamber Efendimiz.

Diyor ki; yok param yâ Resûlallah. Ama çok sevimli ve samimi söylüyor. Efendimiz'in de hoşuna gidiyor yani bu samimiyeti. Peki, bu kardeşinizin bu günahahtan kurtulması için yardımcı olun, diyor.

Para topluyorlar, bu orucun kefarecini dağıtsın filan diye. Al, sen bunu fakirlere ver, diyor.

Yâ Resûlallah, Allah biliyor, řu dağla řu dağın arasında řu vadide benden fakiri yok.” diyor.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki: “Mü'min saf ve iyi kimsedir. Facir de hilekâr ve kötü kimsedir.” Yani alçak tabiatlıdır. Müslüman saftır, cömert tabiatlıdır. Facir de hileci, hurdacı ve pespaye tabiatlıdır. Müslümanın tabiatında bir asalet, bir cömertlik, bir yücelik vardır. Saftır, sâfîdir.

Başkası ona baktığı zaman saf bulur. Yani aptal bu filan gibi düşünür ama o asaletinden, huyundaki güzellikten dolayı. Bilir her şeyi ama öyle çok ince hesaba lüzum görmez.

Cömert tabiatlıdır. Kerîm tabiatlıdır. Ama münafık [cimri] tabiatlıdır. Hilekâr olan kimsedir, diye buyurmuş.

İbn Abbas *radiyallahu anhüma*'dan rivayet edilen bir hadîsi şerîf bu. Hazreti Abdullah b. Abbas *radiyallahu anh*'ın oğlu Abdullah İbni Abbas *radiyallahu anh* diyor ki:

e. Karşıdaki Ağır Söz Söylememek

Peygamber Efendimiz'in huzurunda iki kişi birbirlerine ağır söz söyleştiler. Hakaretvâri konuşma olmuş. *Sedbe* diyor. *Sedbe*, sövmek filan manasına gelir. Yani karşı tarafın haysiyetine dokunacak ağır konuşma manasına geliyor.

Birisi ağzını açtı yumdu gözünü. Ötekisine yüklendi, söyledi bir şeyler.

Ötekisi sustu. Fakat bir zaman sonra dayanamadı. Peygamber Efendimiz'in yakınında oturmaktaydı. Sonra o da o hakaret eden kimseye cevap vermeye ve o da karşılığında bir şeyler söylemeye başlayınca Peygamber Efendimiz oturduğu yerden kalktı.

Ona denildi ki “Kalktın mı Yâ Resûlallah?”

Hemen birden öyle ayağa kalktı.

Niye?

“Çünkü melekler kalktı, bende ondan kalktım.” diyor. Onlarla beraber kalktım. Çünkü ötekisi ona hakaret ederken bu sustuğu müddetçe melekler ona cevap veriyordu. Onun namına karşı tarafa cevap veriyorlardı.

Melekler onun koruyucusuydu, muhafızıydı. O zaman ben de oturuyordum. Ama kendisi söylemeye kalkınca o zaman melekler aradan çekildiler, kalktılar, gittiler ben de kalktım. Şimdi bu rivayetin isimleri yok burada.

Kim kime ne söylemiş, belli değil. Ama başka bir yerden biliyoruz ki ya müşrik ya ehli kitaptan birisi. Yani Peygamber Efendimiz'in huzurunun adabına uymaktan mahrum, bir napsiz. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'e yükleniyor.

Müslüman değil, yükleniyor. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz de zengin, soylu, itibarlı, herkesin hürmet ettiği bir kimse. Yani eşrafından o beldenin. Müşriğin birisi, kâfir müslümanın düşmanıdır.

Nedense onu hedef almış. Söylüyor bir müddet. Peygamber Efendimiz'in huzurudur diye, ses çıkartmıyor. O da cevap vermekten âciz değildir.

Dili çok güzeldir, edebiyatı yüksektir, mâneviyatı derindir ama Peygamber Efendimiz var diye bir müddet ses çıkartmıyor. Sonra

canına tak ediyor öyle haksız sözler karşı tarafta, haksız ithamlar canına tak edince o da kalkıp ona cevap vermeye başlıyor. Mesele bu.

O cevap vermeye başlayınca Peygamber Efendimiz hemen oradan kalkıyor, yürüyor. Onun üzerine Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz adama cevap vermeyi filan bırakıyor. Koşuyor Peygamber Efendimiz'in yanına ve diyor ki:

Sizi üzdü mü â Resûlallah.

Bu gayrimüslim ileri geri konuşuyordu. Cevap vermem uygundur diye düşündüm.

Sizi üzdüm mü?

Yani niye kalktınız, anam babam size feda olsun, diye soruyor.

Onun kalkması, kendisinin konuşmasından sonra olunca Peygamber Efendimiz o zaman açıklama yapıyor. Diyor ki; “Sen sustuğun müddetçe bir melek sana senin namına ona cevap veriyordu.”

Tabii, meleğin cevabı nasıl olur?

Dolayısıyla meleklerin sesini duyacak değil ama. Demek ki manevî bakımdan durum

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in lehineydi, o söz söyleyenin durumu fenaydı.

Kim bilir onun başına ne gelecekti. Bunun bir misalini de ben bir hadisten hatırlıyorum.

f. Meleklerin Hakarete Cevabı

Peygamber Efendimiz'e bir müşrik hakaret ediyor da Cebrail *aleyhisselâm* onun yanına gidiyor, müşrike bir şey yapıyor. Diyor ki: "Ne yaptın, yâ Cebrail ona?"

Ben onun bir damarını burdum, diyor. O anda müşrik o işin farkında değil. Ondan bir zaman sonra o müşrike bir felaket geliyor. Yani vücuduna bir felaket geliyor.

Demek ki meleklerin cevapları, muameleleri insan vücuduna yaptıkları işlemler hemen o anda ortaya çıkan bir şey değil.

Bir şey ısırmış, bir şey saklanmış, samimi gelmiş gibi olmuyor yani. Onu anlıyorum ben. Şimdi melekler ona cevap veriyorlardı, kim bilir ne olacaktı.

Can damarını mı buruyorlardı, bir şey gelecekti, ya felç olacaktı ne olacaksa. Fakat sen

cevap vermeye kalkınca melekeler çekildiler aradan, şeytan girdi, diyor.

Çünkü iki kişi artık birbirine kızışmaya başladı. Bunu kışkırttı şeytan, müslümana saldırttı. Bu işin arkasından kavga olacak. Şeytan tam böyle kızıştırma ortamına geliyor. Şeytanın olduğu yerde ben Peygamber olarak duramayacağım için o mecburen gelmiş oraya, artık şartlar onun gelmesine uygun hale geldiği için onun olduğu yerde Peygamber olarak ben duramayacağımdan kalktım. Seni severim ama yani şeytan geldiği için kalkmam gerekiyordu, kalktım diyor.

Demek ki bu hadîs-i şerîften anlıyoruz ki bir insan haksız bir ithama maruz kalırsa, susarsa melekler onu savunurlar, onun hakkı çiğnenmez.

Ama sustuğu zaman ne olur?

Bir, itham eden kimse karşılık bulmadığı için kavga kesilir, üremez, devam etmez. İki, itham eden kimsenin nefsinin kışkırtıcı karşılık gelmediği için bunun da nefsi yavaş yavaş hizaya gelir. Toplum içinde bir gürültü patırtı olmamış olur.

Sonra bu asaletli kimse, cevap vermeyen kimse üzülmemiş olur.

Çünkü cevap vermek bile üzücü bir şeydir. Kavga da üzücü bir şeydir. Kavgaya girsen, karşı tarafı dövsen bile yoruluyorsun, elbisen yırtılır, üstün başın çamur olur. Yani döven de dövülen de zarara uğrar yani.

En iyisi hiç böyle bir zarara uğramamak olduğundan cahillere uymamak geriyor. Cahillerden yüz çevirmek gerekiyor. O anlaşılıyor bu hadisi şeriften sezinlediğimiz, anladığımız budur.

Peygamber Efendimiz sahabesinden Ebu'd Derdâ *radiyallahu anh*'ı Selmân-ı Fârisî ile kardeş yapmış. Bu, muhacirlerden o, Medine'de; ikisini kardeş etti. Âhîret kardeşi yaptı ikisini birbiri ile.

Bu Ebu'd Derdâ hazretlerinin hanımın da ismi Ümmü'd Derdâ'dır. Lakabıdır Ümmü'd Derdâ, ismi Hayre'dir *radiyallahu anha*. Peygamber Efendimiz'in ashabından mübarek, asil, örnek alınacak kişilerden birisi bu. Şu sözünden de anlayacaksınız siz de.

Biri geldi ona dedi ki; “Emevi hükümdarı Abdülmelik’in huzurunda birisi senin aleyhinde bir şeyler söyledi. Seni kötüledi.” Bir kadın *radiyallahu anha* Ümmüd Derda’ya geldi, bu bilgiyi verdi. Bu sahabe kadın ne cevap veriyor bak. Diyor ki;

“Bizde olmayan bir kötü vasıftan dolayı mı bizi kötüledi?”

Kendisinde olmayan bir şeyi söylemiş, mühim değil. Çok kere de layık olmadığımız şekilde bizde olmayan evsaf ile methedilmişizdir.

Olsun, olur böyle şeyler, demiş, geçmiş. Büyüklüğe bak, hiç yani şey yapmıyor. Yani çok kere hak etmediğimiz halde methedildiğimize göre bir kere de böyle yapılmış.

Ziyan etmez, diye kapatıvermiş. Cevap çok asil. Ne kadar çok böyle bizde olmayan evsafтан dolayı övülmüşüz, bir kere de böyle olursin gibi yani, ziyan etmez gibi hiç işi uzatırmamış.

Allah sabır versin cümlemize. İnsanın nefesine hâkim olması, nefsini yenmesi, böyle sinirlenecek yerde sinirlenmemesi.

Geçenlerde bir hadîs-i şerîfte denk gelmişti. Peygamber Efendimiz, hayır sadaka dağıtıyor. Bu Allah'ın razı olmayacağı bir dağıtım, taksimattır diye birisi dil uzatıyor, bir söz söylüyor. Peygamber Efendimiz tabi çok üzül-müş.

Ama bizim kardeşimiz Musa *aleyhisselam* bundan daha ağır sözlere maruz kalmıştı da sabretmişti, diyor. Biz de sabredeceğiz, diyor. Bir şey demiyor. Bir şey söylese aleyhinde, adam altında erir, mahvolur gider ama kendisi şey yapmıyor.

Büyüklerin bize örnek olan ahlâkı böyle. Bu çeşit suçlamalara, bu çeşit hücumlara, bu çeşit şeylere aldırmamak.

Ve saadetinden bir şey kaybetmemek. Bir tecavüze uymamak, onun seviyesine düşmemek. Güzel bir ahlâkî jest. Hem iş büyümüyor, kavga büyümüyor.

Hem de bir zaman gelir barışmak kolay olur. Yani o anda kızgına sen uymazsan o yarın öbür gün geçer.

Ya ben sana geçen gün haksız bir şeyler söyledim. Sonradan düşündüm, haksız olduğumu anladım, diyebilir. Kolay olur. Ama sen de bir şeyler eklersen ilerler, ‘el yarası onulur da dil yarası onulmaz’ derler. Yani bir yumruk atarsın, bir bıçak saplarsın, bir kılıç vurursun, geçer.

Ama dilinle bir şey söylersin, ömür boyu unutulmaz. Yani söylenen söz insanın kalbine ok gibi saplanır, unutulmaz. Aradan seneler geçer, o bana şöyle demişti.

Ölür gider, iyi adamdı hoş adamdı derler, anlatırlar ama o bana falanca yerde şöyle demişti. Yani içinde o saplı ok gibi durur o şey.

Onun için diline insanın çok sahip olması lazım. Allah bize sabır versin inşaallah.

Şu güzel huyları duyduk, öğrendik uygulamayı da Allah nasip etsin.

En iyisi tabii kimsenin bize tecavüzkâr, hakaretvâri bir tavır içinde olmamasıdır.

Ama olmuşsa ne olacak?

Demek ki uymayacağız.

Bihürmetil esmaül hüsna ve bihürmetil habibi şifa ve bi hürmetil esrarı suretil Fatiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

20 Zilka'de 1411 / 03.06.1991

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak](#)

[ulaşmak için tıklayınız.](#)

